

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Au demarat studiile la programele de master

Tradițional, ziua de 15 septembrie pentru Academia de Administrare Publică este marcată de începerea noului an de studii. Evenimentul începea cu intonarea Imnului de Stat al Republicii Moldova, Imnului Academiei. În sala de festivități era o atmosferă de sărbătoare, iar de la tribună se adresau cu mesaje de felicitare rectorul Academiei și oaspeții invitați care reprezentau autoritățile publice centrale și locale: Președinția, Guvernul, Ministerul Educației Culturii și Cercetării, președinți de raioane, primării, absolvenți ai Academiei.

Am utilizat până aici forma trecută, deoarece, în anul 2020, Academia a lansat anul de studii prin utilizarea platformelor online și atmosfera de solemnitate nu a fost pe potrivă evenimentului.

După mesajele de salut ale rectorului Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor

universitar, ale prorectorilor Nistor GROZAVU, doctor, conferențiar universitar, și Serghei PALIHOVICI, doctor, conferențiar universitar, a decanului Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, ale altor conducători de subdiviziuni, a început procesul de studii propriu-zis. Toți studenții-masteranzi de la programele de studii cu frecvență au demonstrat un spirit înalt de responsabilitate și organizare, arătând o prezență foarte bună la cursuri. De menționat, că Senatul Academiei a adoptat, în ședința din 10 septembrie,

o decizie foarte responsabilă și judicioasă ca în semestrul I toate activitățile de instruire și de cercetare să fie realizate doar la distanță. Evaluările finale vor fi efectuate cu prezentarea studenților-masteranzi la Academie, ținându-se cont de situația reală în perioada respectivă.

Analiza desfășurării procesului educațional în prima săptămână ne permite să afirmăm că studiile au loc conform orarului, studenții-masteranzi și corpul științifico-didactic posedă tehnologiile de lucru la distanță, iar conducerea

Academiei depune eforturi organizaționale și logistice pentru asigurarea calității comunicării profesorilor cu studenții

Toate cursurile sunt asigurate cu cadre didactice calificate, deținători de titluri științifice și științifico-didactice, experiență de predare în instituțiile universitare și activitate practică în domeniile respective.

Avem toată certitudinea să afirmăm că procesul de instruire la Academie se va realiza și în continuare conform rigorilor tradiționale și așteptărilor sociale.

Ion DULSCHI,
doctor,
conferențiar universitar,
decan Departament
studii superioare
de master,
Academia de
Administrare Publică

Start abonarea 2021

Stimați cititori,

La 24 septembrie 2020, s-a dat start campaniei de abonare la presa scrisă pentru anul 2021.

Sperăm să rămâneți fideli publicațiilor noastre – ziarul „Funcționarul Public” și revista „Administrarea Publică” și pe parcursul anului viitor.

Adresăm îndemnul pentru abonare, în special, autorităților publice și funcționarilor publici, cărora le sunt destinate aceste publicații ale Academiei de Administrare Publică, unicele ediții periodice în domeniu din republica noastră.

Vă reamintim că:

Ziarul „Funcționarul Public”
apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:
3 luni - 39 lei;
6 luni - 78 lei;
1 an - 156 lei.
Indice poștal - 67919.

Revista „Administrarea Publică”
apare trimestrial.

Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei;
6 luni - 84 lei;
1 an - 168 lei.
Indice poștal - 76957.

Începând cu 24 septembrie curent, abonarea poate fi perfectată la oficiile poștale ale Întreprinderii de Stat „Poșta

Discurs în cadrul Adunării Generale a ONU

Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a ținut un discurs în regim online în cursul dezbaterilor generale în cadrul celei de-a 75-a Adunare Generale a Organizației Națiunilor Unite.

Șeful statului a abordat principalele aspecte ale politicii interne și externe a Republicii Moldova, perspective de dezvoltare economică și reintegrare teritorială.

În acest context, Igor Dodon a subliniat că autoritățile țării noastre vor depune toate eforturile pentru a se asigura că primul proiect al parametrilor și principiilor de

bază a modelului final al soluționării diferendului transnistrean să fie prezentat în prima jumătate a anului 2021 tuturor participanților formatului „5+2” și părților interesate de identificarea unui numitor comun în soluționarea conflictului.

În mod separat, Președintele Moldovei a menționat măsurile întreprinse de autoritățile din țara noastră în cadrul acțiunilor de combatere a pandemiei de coronavirus, din cauza căreia Adunarea Generală din acest an se desfășoară în formatul respectiv. Igor Dodon a subliniat faptul că lupta împotriva pandemiei necesită acțiuni coordonate și transparente ale tuturor țărilor, iar Moldova pledează pentru accesul universal la vaccinuri după ce acestea vor fi autorizate pe plan internațional.

Audit asupra Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

Raportul auditului asupra Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pe anul 2019 a fost dezbătut în cadrul ședinței Comisiei de control al finanțelor publice.

Observațiile de audit servesc drept bază pentru exprimarea opiniei cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, încheiate la 31 decembrie 2019, care oferă o imagine corectă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară în sistemul bugetar din Republica Moldova.

Auditul a formulat un șir de recomandări în atenția Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, printre care să elaboreze și să aprobe reglementările privind procesele de planificare, selectare, acordare și monitorizare a beneficiarilor de subsidii. Potrivit raportului de audit, lipsa respectivelor reglementări nu determină utilizarea conform destinației a subsidiilor, fiind vorba de suma de 94,6 mln lei. Auditul atrage atenția asupra unor nereguli constatate la subclasa „Subsidii” în informația financiară prezentată.

Auditul a mai constatat subsidii în valoare de 3,8 mln lei alocate Institutului Mamei și Copilului și de 2,5 mln lei alocate Spitalului de Dermatologie și Maladii Comunicabile, care au fost valorificate, dar nu au fost

prezentate documente justificative și contabile pentru operațiunile efectuate.

Raportul de audit mai atrage atenția asupra subsidiilor în valoare de 1,8 mln lei alocate Policlinicii Stomatologice Republicane.

Misiunea de audit a mai stabilit că valoarea grupei de conturi „Terenuri” a fost subevaluată cu 29,3 mil. lei. Aceasta a fost condiționată de necontabilizarea și neevaluarea valorii terenurilor cu suprafața de circa 42,0 ha.

Raportul de audit a fost remis Procuraturii Generale pentru autosesizare asupra nevalorificării efective a investițiilor capitale (81,0 mil. lei) pentru construcția unui bloc al Spitalului de Ftiziopneumologie din satul Vorniceni, raionul Strășeni și asupra nefuncționalității SIA „Sistemul de supraveghere epidemiologică a gripei aviare și altor maladii infecțioase” (7,0 mil. lei), ceea ce a generat prejudicierea instituțiilor publice.

Comisia de control al finanțelor publice va monitoriza implementarea recomandărilor Curții de Conturi.

Investițiile în infrastructură – prioritate pentru Guvern

Prim-ministrul Ion Chicu a prezidat ședința Consiliului Fondului Rutier, în cadrul căreia a fost prezentat Raportul privind mersul lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor naționale pe parcursul primelor 8 luni ale anului curent. Totodată, a fost examinat și aprobat proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Programului privind repartizarea mijloacelor Fondului Rutier în anul 2020.

Ministerul Economiei și Infrastructurii a prezentat Consiliului informația privind executarea lucrărilor de menținere și restabilire/construcție a infrastructurii rutiere finanțate din mijloacele Fondului Rutier, dar și despre implementarea proiectului „Drumuri bune” și celor finanțate din sursele financiare atrase de pe extern. În total, în acest an pentru infrastructura drumurilor statul va cheltui circa 6 mlrd. lei, din diferite surse financiare,

inclusiv 1,6 mlrd. lei din Fondul Rutier și 1,375 mlrd. lei din Bugetul de Stat pentru programul „Drumuri Bune”.

Conform informației prezentate de către MEI, mai mult de jumătate din volumele de lucru planificate pentru acest an deja au fost executate, iar până la sfârșitul anului vor fi îndeplinite și restul lucrărilor preconizate în program. Totodată, în urma valorificării eficiente a mijloacelor planificate, s-au creat și unele economii (circa 40 mln/lei), care vor fi reorientate spre reparația unor sectoare de drum adiționale, care inițial nu au fost incluse în planul pe acest an. De exemplu, în acest an va fi finalizată asfaltarea drumului G104 Costești – Molești, raionul Ialoveni, care inițial era planificat doar în proporție de circa jumătate din lungime.

Prim-ministrul Chicu din nou a atras atenția oficialilor de la MEI și Administrația de Stat a Drumurilor privind calitatea lucrărilor efectuate, reiterând poziția Guvernului de a nu achita mijloace financiare companiilor, care vor admite devieri de la standardele de calitate.

Direcția relații internaționale – strategia externă a Academiei

La fondarea Academiei de Administrare Publică, prin decret prezidențial, la 21 mai 1993, Republica Moldova nu posedă o experiență în domeniul pregătirii cadrelor pentru administrația publică, prin urmare s-a simțit nevoia preluării unor bune practici occidentale.

Alinierea la standardele europene și transformarea Academiei într-o instituție academică mai bine adaptată provocărilor din mediile naționale și internaționale a devenit unul dintre obiectivele prioritare ale acesteia. În acest scop, a fost creată Direcția relații internaționale. De-a lungul anilor, Direcția a fost condusă de Arcadie Barbăroșie, Elena Bivol, Vlad Canțir, Sergiu Portărescu, Corneliu Popovici, Luminița Ganenco, Elena Coșcodan, Cristina Pantea, Silvia Dulschi, Orest Tărăță, actualmente – de Dinu Manole.

În procesul de internaționalizare, specialiștii Direcției au contribuit, alături de echipa Academiei, la susținerea activităților legate de instruire, formare, dezvoltare profesională continuă și cercetare științifică. Au fost identificate noi modalități de colaborare cu instituții, organizații, asociații de peste hotarele țării în domeniul administrării publice. Astfel, datorită efortului comun, Academia de Administrare Publică are încheiate, la moment, 44 de acorduri internaționale cu instituții de prestigiu. Datorită eforturilor echipei Direcției, Academia de Administrare Publică a primit, în perioada anului de studii 2019-2020, 22 de propuneri de mobilități academice în cadrul Programelor Erasmus+, Mevlana sau datorită acordurilor instituționale. O condiție esențială pentru mobilitatea academică, o reprezintă cunoașterea limbii țării gazdă sau cunoașterea limbii engleze. Excepție prezintă Colegiul Europei, cu 2

campusuri la Bruges (Belgia) și la Natolin (Varșovia, Polonia), unde studiile se efectuează în limbile franceză și engleză în proporție de 50%/50%. Universitatea este considerată drept cea mai veche și cea mai prestigioasă instituție pentru studii post-universitare din Uniunea Europeană, menită să pregătească masteranzi pentru serviciul public, antrenați în realizarea proceselor de integrare și studii europene.

Vizitele Ambasadorilor și prelegerile acestora în fața studenților-masteranzi au devenit tradiție la Academia, Direcția fiind responsabilă de pregătirea și buna desfășurare a acestor întâlniri. De asemenea, specialiștii Direcției sunt implicați în atragerea și realizarea proiectelor cu finanțări externe.

În scopul consolidării capacității Direcției relații internaționale, Senatul Academiei de Administrare Publică a hotărât completarea echipei cu o persoană a cărei responsabilitate de bază vor fi proiectele cu finanțări externe. Preocupările conducerii sunt justificate, deoarece specialiștilor Direcției le va reveni un rol deosebit în atingerea obiectivelor internaționalizării, precum sunt:

- îmbunătățirea calității studiilor prin consolidarea cooperării internaționale și creșterea accesului transnațional la resursele educaționale ale altor țări;
- asigurarea participării competitive la edificarea Spațiului European al Învățământului superior;
- compatibilitatea cur-

riculumul-elor unităților de curs/modulelor cu cele existente în instituții similare, la nivel național și internațional;

- dezvoltarea cadrului optim de integrare a programelor de instruire cu cercetarea științifică;

- promovarea unei cooperări intensive între universități la nivel de masterat, doctorat, post-doctorat;

- promovarea transparenței și a recunoașterii academice a studiilor și calificărilor obținute în alte țări prin dezvoltarea unei zone deschise de cooperare națională și internațională în învățământul superior;

- formarea abilităților de a modela și de a se adapta la un alt mediu de învățare, cercetare și predare;

- schimbul de experiență cu mediile academice, de cercetare sau economice în vederea asigurării învățării pe parcursul întregii vieți;

- consolidarea identității culturale în Europa prin promovarea în învățământ a dimensiunii de multiculturalitate, multilingvism, deschidere și toleranță;

- dezvoltarea dimensiunii europene în învățământul superior, acumularea de noi cunoștințe în domeniile în care studiază, cercetează, predau;

- stabilirea relațiilor de parteneriat în domeniul administrației publice, cu organizații interesate, inclusiv din străinătate, conform legislației în vigoare;

- promovarea transparenței, compatibilității și recunoașterii academice a studiilor și a calificărilor obținute în alte țări, încurajându-se,

astfel, dezvoltarea unei zone deschise de cooperare națională și internațională în învățământul superior;

- promovarea imaginii Academiei și a culturii naționale peste hotarele țării;
- implicare majoră a studenților-masteranzi în activitățile de internaționalizare.

La nivel de Direcție este încurajat lucrul în echipă, creativitatea, inițiativa, dezvoltarea personală prin implicarea în organizarea și participarea personalului la evenimente științifice, activități culturale, filantropice, cursuri de dezvoltare profesională continuă. Dezvoltarea calităților personale și anturajul armonios, pe termen mediu și lung, dezvoltă responsabilitatea, încrederea, cooperarea, dar și creșterea satisfacției și a productivității personalului. Acest fapt este scos în evidență de cercetările din domeniul științelor sociale și confirmat de rezultatele echipei Direcției, care a fost implicată în organizarea ultimilor 3 ediții ale Maratonului Solidarității - eveniment caritabil; pe parcursul ultimilor 2 ani au contribuit la semnarea a 16 acorduri internaționale din totalul de 44; pe parcursul unui singur an de studii 2019-2020 au obținut 22 de mobilități academice; s-a câștigat un proiect transfrontalier în valoare totală de 399.000 de euro, dintre care 120.000 de euro vor fi gestionați de Academia de Administrare Publică. Sunt doar cele mai relevante rezultate și este doar un început.

Așteptările din partea conducerii Academiei în raport cu Direcția relații internaționale sunt mari, dar și aspirațiile echipei sunt ambițioase, prin urmare, în calitate de responsabil de activitatea Direcției, sunt încrezător în rezultatele acestei echipe minunate.

Dinu MANOLE,
șef Direcție relații
internaționale

Elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative

Pe 22 septembrie 2020, s-a finalizat cursul „Elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative”, organizat de către Academia de Administrare Publică pentru

funcționari publici de conducere/ execuție cu atribuții și responsabilități în elaborarea actelor normative din cadrul autorităților administrației publice centrale.

În cadrul sesiunilor de instruire au fost discutate subiecte ce țin de elaborarea proiectelor de acte normative, activitatea de legifera-

re, actele departamentale, structura și conținutul actului normativ, procedurile tehnice aplicabile actelor normative și interpretarea actelor legislative ș. a.

Cursul a fost foarte solicitat, fapt explicabil prin creșterea necesității de îmbunătățire a cadrului legal, impuse de dinamica societății moderne, de adaptarea la contextul actual și promovarea unor concepte noi care să contribuie la dezvoltarea generală multilaterală și durabilă a societății.

Ca urmare a participării la acest curs, participanții și-au consolidat cunoștințele și au dezvoltat abilitățile necesare pentru elaborarea calitativă a proiectelor de acte normative.

Elena TATAROV,
specialist principal,
Departament
dezvoltare profesională

Etica și integritatea profesională în sectorul public

Întreg personalul angajat în administrația publică are obligația de a asigura un serviciu public de calitate în beneficiul cetățenilor, dând dovadă de un comportament profesionist pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

În context, la Academia de Administrare Publică, în perioada 22-24 septembrie 2020, s-a desfășurat cursul de dezvoltare profesională cu tematica „Etica și integritatea profesională în sectorul public”, pentru funcționari pu-

blici de execuție din cadrul autorităților administrației publice centrale. Cursul este organizat la comanda de stat, stabilită prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 18 din 15.01.2020.

În condițiile situației epidemiologice generate de pandemia globală Covid-19, cursul s-a desfășurat în format mixt: la distanță, precum și în sala de instruire.

Scopul cursului a fost consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea atitudinilor/comportamentelor necesare funcționarilor publici pentru exercitarea eficientă a

funcției publice și promovării integrității personalului în autoritățile publice.

În procesul de instruire au fost discutate subiecte referitor la conduita etică a funcționarului public, cultivarea integrității în sectorul public, integritatea instituțională, avertizorii de integritate, conflictul de interese în serviciul public,

sistemul informațional „e-Integritate” ș. a.

La realizarea procesului de instruire participă formatori cu vastă experiență în domeniul eticii și integrității profesionale.

Irina CIUTAC,
director adjunct,
Departament
dezvoltare profesională

Instruirea personalului Departamentului dezvoltare profesională

Personalul Departamentului dezvoltare profesională a participat, recent, la o instruire în format online axată pe dezvoltarea abilităților de utilizare a instrumentelor și resurselor tehnologice digi-

tale în organizarea și asistarea procesului de dezvoltare profesională.

În cadrul instruirii au fost abordate subiecte ce țin de:

- particularitățile organizării și gestionării proceselor educaționale în format mixt;
- diversificarea opțiunilor de prestare a serviciilor educaționale la distanță, online;
- beneficiile desfășurării activităților de dezvoltare profesională pe platformă educațională instituțională - LearnIn;
- identificarea aplicațiilor eficiente de comunicare cu beneficiarii serviciilor de dezvoltare profesională etc.

Un segment al instruirii a fost dedicat aspectelor de administrare și navigare pe Platforma LearnIn a Academiei care, în condițiile epidemiologice existente la moment, a devenit un mecanism eficient și modern de instruire prin dezvoltarea/elaborarea și punerea la dispoziție online a resurselor de instruire personalului din autoritățile administrației publice. În acest context, au fost examinate posibilitățile de:

- creare a conturilor beneficiarilor serviciilor de instruire și acordarea accesului la resursele de instruire;
- plasare pe platforma

a resurselor de instruire pe program/modul/sesiune;

- monitorizare a progresului de învățare a participanților la program;
- asistare a beneficiarilor în utilizarea platformei educaționale etc.

Menționăm faptul că Academia de Administrare Publică a reluat procesul de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice, sistat în luna martie.

Planul cursurilor de dezvoltare profesională poate fi accesat aici: <http://aap.gov.md/files/ddp/planuri/20/s2/cs/plan.PDF>.

Aurelia ȚEPODEI,
director,
Departament
dezvoltare profesională

A apărut nr. 3 al revistei „Administrarea Publică”

A apărut de sub tipar nr. 3 (iulie-septembrie) din acest an al revistei metodico-științifice trimestriale „Administrarea Publică”, ediție periodică a Academiei de Administrare Publică.

Revista conține 19 articole semnate de 22 de autori, inclusiv 4 din România.

În foaia de titlu se indică faptul că publicația a fost indexată și în a treia bază de date internaționale - **Open Academic Journals Index** din Statele Unite ale Americii, pe lângă celelalte două, în care revista fusese indexată anterior - **Index Copernicus** (Polonia) și **Directory of Research Journals Indexing** (India).

Jurnalul înserează și Certificatul ANACEC privind recunoașterea revistei „Administrarea Publică” drept publicație științifică de profil, promovată la Tipul B.

Rubrica tradițională „Administrarea Publică” debutează cu articolul Tatiane Șaptefrăți, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, *Evoluția teoriei birocrăției în organizarea administrației publice*, în care face o analiză a evoluției principiilor birocratice de organizare a administrației publice de la Max Weber până la administrația publică la începutul secolului al XXI-lea. Se menționează că formularea lui M. Weber cu privire la tipul ideal de birocrăție este o abordare clasică a administrației publice. Practica administrației publice confirmă că birocrăția nu este atât de previzibilă și clară cum este descrisă în teoria birocrăției a lui M. Weber. Spre deosebire de modelul ideal al birocrăției, sistemul actual al administrației publice este un sistem deschis și înglobează caracteristici mult mai complexe.

Un alt articol *Soluționarea conflictelor prin mediere în administrația publică*, aparține cercetătoarei Angela Zelenschi, doctor în filoso-

fie, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, care argumentează ideea că medierea, în esență sa, reprezintă un mecanism de dezvoltare socială, iar rezolvarea problemelor din sistemul administrației publice prin mediere contribuie la schimbarea organizațională și dezvoltarea personală a funcționarilor publici.

Rubrica mai conține materialul *Rolul atitudinilor etnocentriste și xenocentriste în comunicarea interculturală*, semnat de Stela Spînu, doctor în filologie, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Autoarea consemnează: „Procesul de globalizare, dominant în lumea contemporană, a determinat profunde transformări sociale, politice și culturale, având un impact semnificativ asupra culturii, influențând relațiile interetnice și interconfesionale în medii multiculturale și plurilingve”.

Compartimentul „Societatea civilă și statul de drept” este susținut de două articole: *Aspecte privind reglementarea neutralității politice a funcționarului public*, autoarea Tatiana Mostovei, doctor în drept, lector universitar, Academia de Administrare Publică și *Manifestări ale coeziunii sociale în contextul pandemiei Covid-19* de Tatiana Spătaru, doctor habili-

tat în sociologie, cercetător științific principal, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice.

Primul material examinează integritatea și complexitatea reglementărilor legale privind neutralitatea politică a funcționarului public. Cel de-al doilea - studiul manifestărilor coeziunii sociale în contextul pandemiei COVID 19.

La capitolul „Economie și finanțele publice” cititorul va lua cunoștință de cercetările Tatiana Manole, doctor habilitat în economie, profesor universitar, Universitatea Tehnică a Moldovei. Articolul *Relația dintre beneficiul social și costurile sociale* prezintă o abordare științifică a costului social în contextul actualei crize pandemice și a corelării acestuia cu beneficiul social. Se analizează importanța actualizării valorii beneficiilor și a costurilor pentru obținerea valorii actuale. Se concluzionează că alocările efectuate din buget au întotdeauna un conținut social.

Svetlana Bodrug, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova se referă în materialul său *Informatica în asigurări: reflecții metodologice. Diversitatea riscurilor la abordările teoretice și practice a riscurilor asigurărilor*.

Compartimentul „Instruirea funcționarilor publici: strategii și tehnologii noi” e prezentată prin articolele *E-guvernare: reflecții analitice* (în limba engleză), autor Oleg Solomon, doctor în administrație publică, șef de catedră, Ministerul Apărării al Republicii Moldova și *Profesionalizarea administrației publice prin introducerea cadrelor de competențe generale și specifice pentru funcția publică din România*, autori Paula Vitriuc, manager public, Direcția programe cu finanțare externă, Agenția Națională a Funcționarilor Publici, România și Lavinia Niculescu, Director, direcția programe cu finanțare externă, Agenția Națională a

Funcționarilor Publici, România.

Rubrica „Relații internaționale și integrare europeană” este prezentă cu 3 articole semnate de autori consacrați: *Spațiul european al cercetării de la Strategia Lisabona la Europa 2020*, Angela Popovici, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, Corneliu Popovici, doctor, conferențiar universitar, consilierul Președintelui Republicii Moldova în domeniul educației, culturii și cercetării; *Mecanisme și practici privind promovarea imaginii statului realizate de misiunile diplomatice ale Republicii Moldova*, Nicolae Țău, doctor habilitat, profesor universitar, Academia de Administrare Publică; și *Tehnici și metode de evaluare a impactului asistenței externe*, Mihai Roșcovan, doctor, conferențiar universitar, Business Consulting Institute, Maria Prisacari, doctorandă, Academia de Administrare Publică, director Agenția de Dezvoltare Regională Nord.

Cercetările în diferite aspecte constituie compartimentul „Tribuna tânărului cercetător”, prezentat de șapte autori, inclusiv din România - Sorin Bradu, doctorand, Academia de Administrare Publică, consilier primar, Primăria Botoșani, și Liana Alina Manciu, doctorandă, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”.

Publicația include, de asemenea, la rubrica „Aniversări”, un material despre septuagenarul Nicolai Romandaș, doctor, profesor universitar, semnat de Ludmila Andrievschi, doctorandă, șef Direcție managementul personalului și relații publice, Academia de Administrare Publică.

Textul integral al revistei poate fi accesat aici: <http://aap.gov.md/files/publicatii/revista/20/107.pdf>

Sergiu VLĂDICĂ

Revista „Relații Internaționale Plus”

În conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. HG595/2020 din 31 iulie 2020 „Cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții de învățământ superior”, care prevede reorganizarea Academiei de Administrare Publică prin fuzionarea (absorbția) Institutului de Relații Internaționale din Moldova, Academia de Administrare Publică a preluat revista semestrială științifico-practică „Relații Internaționale Plus”.

Fondată în 2011, revista științifico-practică „Relații Internaționale Plus” a primit statut de publicație științifică de profil, categoria „B”, prin Decizia Consiliului de Conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare nr. 16 din 9 iulie 2019 cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice.

Politica editorială a revistei a vizat susținerea cercetărilor în promovarea rezultatelor investigațiilor desfășurate în cadrul Laboratoarelor specializate: Interesul național și procese integraționiste contemporane; Relații economice internaționale; Drepturile și libertățile persoanei: probleme actuale, oferindu-le autorilor posibilitatea să-și exprime opiniile și concepțiile originale despre diverse aspecte

ale politicii interne și externe a Republicii Moldova, despre integrarea europeană, integrarea regională, riscurile și provocările globalizării, despre securitatea națională. Revista înserează materiale pe

următoarele domenii științifice: științe politice, economie, drept.

Revista publică articole care respectă standardele aplicate publicațiilor științifice, ceea ce înseamnă că acestea n-au fost publicate în alte reviste, cărți sau edituri; abordează teme actuale pentru teoria și practica politică, economică și judiciară din Republica Moldova. Revista se declară publicație științifică cu Acces Deschis, în baza Creative Commons Attribution 4.0 International Public License (CC BY) (aprobat de Senatul IRIM, proces-verbal nr. 10 din 10.05.2017) și asigură accesul la publicația în cauză.

Revista a fost editată bi-anual. Până în prezent au fost editate 17 numere ale

International Relations Plus

Scientific-practical journal
No. 1 (17) 2020

revistei. În ultimul număr, sunt publicate articole ale cercetătorilor științifici la capitolele: „Discursul politologic internațional”; „Procesele integraționiste și dezvoltarea social-economică”; „Dreptul național și internațional: dimensiunea practică”. Toate materialele sunt publicate în limbile română și engleză.

Revista poate fi accesată: <http://irim.md/cercetare/revista-ri-plus/arhiva-revistei-stiinifico-practice-relatii-internationale-plus/>

Sergiu CONDREA

Belarus – Moldova: etape noi de colaborare economică

Pe 23 septembrie curent, la Chișinău și-a desfășurat lucrările o masă rotundă cu genericul «Беларусь – Молдова: новые этапы экономического сотрудничества», organizată de Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova în parteneriat cu Camera de Comerț din Republica Belarus.

La lucrările mesei rotunde din partea Academiei de Administrare Publică a par-

ticipat dna. Tatiana TOFAN, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră economie și management public.

În cadrul mesei rotunde au fost discutate subiecte ce prezintă interes pentru economia națională a ambelor țări, inclusiv:

- organizarea și desfășurarea expozițiilor economice în Republica Moldova, precum și Republica Belarus în condiții de pandemie;

- cooperarea în domeniul IT;

- comerțul cu produse, bunuri și servicii.

La masa rotundă au participat președintele Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova Sergiu HAREA, președintele Camerei de Comerț din Republica Belarus Vladimir ULAHOVICI, ambasadorul Republicii Belarus în Republica Moldova

Anatolii CALINIA, ambasadorul Republicii Moldova în Republica Belarus Victor SOROCEAN, reprezentanți ai 22 de companii private (11 companii din Republica Moldova și 11 companii din Republica Belarus).

Tatiana TOFAN,
șef, Catedră economie și management public

A fost lansat Proiectul Învățământul Superior din Moldova

Proiectul Învățământul Superior din Moldova a fost lansat, recent, în cadrul ședinței cu participarea ministrului Educației, Culturii și Cercetării, Igor Șarov, a secretarului general al ministerului Anatolie Topală și a membrilor echipei proiectului și ministerului, după ce Banca Mondială a confirmat că au fost îndeplinite condițiile de intrare în vigoare a Acordului de Finanțare și proiectul a devenit efectiv.

superior, precum și un program specific ce urmează a fi implementat în instituțiile de învățământ superior și colegiile pedagogice selectate în vederea abordării unora dintre cele mai urgente necesități în materie de orientare spre piața muncii.

Prin urmare, la ședința de inaugurare au fost trasate primele obiective, care necesită a fi inițiate până la sfârșitul acestui an, printre care: demararea procesului de elaborare a standar-

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

lui informațional de management în învățământul superior; asistența tehnică pentru procesul de acreditare la programe de master și doctorat, inclusiv școli doctorale; pilotarea și ajustarea noului mecanism de finanțare; lansarea concursului de proiecte pentru învățământul superior, etc.

Ministrul Igor Șarov a precizat că reforma învățământului superior este una dintre prioritățile ministerului, iar calitatea studiilor necesită îmbunătățire: „Cred în reușita acestui demers. Este unicul proiect în învățământul superior aprobat de Banca Mondială. Consider că primele obiective au fost stabilite în mod pragmatic și e necesar să purcedem într-un timp cât mai scurt la implementare.”

Și Anatolie Topală i-a felicitat pe toți cei care au participat la pregătirea acestui proiect și i-a încurajat să formeze o echipă consolidată pentru ca proiectul să fie realizat cu succes: „Trebuie să planificăm și să realizăm bine obiectivele propuse, pentru ca să consolidăm capacitatea universităților, care în rezultat vor crește calitatea studiilor.”

Proiectul Învățământul Superior din Moldova va fi implementat în perioada 2020-2025, valoarea creditului acordat de Banca Mondială pentru realizarea acestuia fiind de 35,7 mln. de euro. Scopul proiectului este îmbunătățirea orientării spre piața muncii a instituțiilor de învățământ superior și îmbunătățirea mecanismelor de asigurare a calității.

Proiectul Învățământul Superior din Moldova prevede intervenții sistemice în domeniile îmbunătățirii calității, finanțării și managementului învățământului

delor de calificare pentru cele trei cicluri de studii superioare licență, master și doctorat; digitalizarea documentelor de până în 2008; elaborarea sistemului

Peste 20.000 de computere vor fi transmise în școli pentru asigurarea învățământului la distanță

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va transmite instituțiilor de învățământ, cel puțin 20.000 de laptopuri, calculatoare sau tablete până la sfârșitul acestui an. Datele au fost prezentate de către Igor Șarov, ministrul Educației, Culturii și Cercetării în cadrul briefingului din 15 septembrie curent.

„Dacă e să analizăm investițiile în echipamentele electronice: computere, laptopuri, tablete în ultimii 20 de ani, atunci vom observa că ele sunt minime în raport cu mega-solicitățile pe care le avem la moment. În acest an, vom face o investiție fără precedent”, a precizat ministrul.

Pe parcursul anului 2020, din bugetul Administrației Publice Locale și al instituțiilor de învățământ

au fost achiziționate 2.216 unități de tehnică de calcul.

Cea mai mare parte de computere (11.500) vor fi achiziționate prin intermediul Proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”, gestionat de minister și finanțat de Banca Mondială. Acestea urmează să fie livrate până la sfârșitul anului curent.

Guvernul Republicii Moldova a alocat 20 mln. de lei pentru asigurarea desfășurării calitative a procesului educațional în instituțiile de învățământ general, astfel, în școli urmează să ajungă aproximativ 2500 de laptopuri, până la sfârșitul lunii octombrie.

La 1 iulie 2020, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a lansat Campa-

nia Națională „Donează un computer pentru educație”. În contextul acestei campanii, s-au recepționat 1136 de computere, laptopuri și tablete.

În cadrul briefingului, Igor Șarov a mai subliniat că ministerul va depune în continuare efortul necesar pentru a acoperi lipsurile de echipament electronic în toate instituțiile de învățământ din țară, campania „Donează un computer

pentru educație” fiind încă în desfășurare.

La moment, instituțiile de învățământ primar și secundar general sunt dotate cu 38.059 tehnică de calcul (computere/laptopuri/tablete), dintre care 32.098 sunt utilizate în scopuri educaționale.

**Sursa: Ministerul
Educației, Culturii și
Cercetării**

„Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3” – un program de dezvoltare locală cu implicarea diasporei

Fenomenul migrațional care a afectat Republica Moldova are, după cum este și lesne de înțeles, multe consecințe negative de ordin economic, social și psihologic. Programele guvernamentale care au fost și continuă să fie implementate pe dimensiunea dată cu suportul partenerilor externi de dezvoltare, au drept obiectiv diminuarea acestor consecințe.

Este important de constatat că cei plecați și, nu în ultimul rând, tinerii păstrează legătura cu localitatea de origine, deoarece acolo le-au rămas părinți, copii, rude, dar și amintiri despre anii trăiți la baștină. Cei mai mulți dintre ei doresc să-și împartă experiența și expertiza, acumulate în străinătate, în vederea dezvoltării social-economice a localităților de unde se trag, dar și să contribuie financiar pentru implementarea diverselor proiecte.

Anume pentru mobilizarea potențialului uman și financiar din diaspora pentru dezvoltarea socio-economică a țării, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Ho-

tărarea nr. 801/2018 privind aprobarea și implementarea Programului „Diaspora Acasă Reușește” „DAR 1+3”.

Obiectivele specifice ale Programului sunt următoarele:

- stimularea dezvoltării localităților rurale și urbane din Republica Moldova prin atragerea capitalului uman și financiar din diasporă;

- păstrarea conexiunii dintre cetățenii plecați și localitățile de origine prin realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare locală;

- sporirea gradului de implicare a diasporei în dezvoltarea socio-economică la nivel local.

Susținerea financiară a proiectelor Programului se realizează din contul resurselor financiare atrase din diasporă, bugetului de stat, veniturilor proprii ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, resurselor financiare ale partenerilor de dezvoltare/donatorilor (principalii parteneri de dezvoltare/donatori sunt Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și PNUD Moldova).

Din varii motive obiective, s-a luat decizia ca Programul să nu fie lansat în 2019, inaugurarea având loc în anul curent. Contribuția Guvernului pentru Programul Diaspora Acasă reușește „DAR 1+3” 2020 constituie 10 milioane de lei. Urmare a evaluării cu rigurozitate a proiectelor depuse în cadrul Programului au fost selectate 42 de autorități publice locale ce beneficiază de finanțare.

Domeniile în care se realizează proiectele câștigătoare ale Programului sunt variate, inclusiv: iluminatul stradal, reparația drumurilor, managementul deșeurilor, infrastructură pietonală, izolarea termică, asigurarea cu apă și canalizare, infrastructura de recreere și sport, reparația obiectelor culturale etc.

- primăria s. Slobozia Mare, raionul Cahul – „Modernizarea pieței agroalimentare regionale și transfrontaliere din s. Slobozia Mare”;

- primăria comunei Codreanca, r-nul Strășeni – „Baștina mea – colț de răi! Sat natal – curat și sănătos”;

- primăria s. Copceac, UTA Găgăuzia – „Construcția apeductului în s. Copceac 2820 m.l.”;

- primăria or. Cimișlia – „Din suflet pentru o Cimișlie curată”;

- primăria or. Edineț – „Împreună îmbunătățim infrastructura Edinețului”.

Biroul relații cu diaspora (BRD) din cadrul Cancelariei de Stat este instituția care gestionează Programul Diaspora Acasă reușește „DAR 1+3” de la faza inițială de lansare a concursului până

la finalizarea proiectelor câștigătoare. Pe parcurs, BRD se află în contact permanent cu administrațiile publice locale câștigătoare și acordă asistența necesară de care este nevoie. De menționat că, deși se implementează în condiții specifice, generate de pandemia COVID-19, câteva proiecte au fost deja finalizate, chiar dacă termenul de implementare era până la sfârșitul anului.

- primăria s. Văleni, raionul Cahul – „Edificarea Centrului de sport și agrement din s. Văleni”;

- primăria s. Sipoteni, r-nul Călărași – „Extinderea sistemului de canalizare în comuna Sipoteni”;

- primăria com. Ciorești, r-nul Nisporeni – „Consolidarea infrastructurii turismului rural din com. Ciorești prin îmbunătățirea calității drumurilor locale cu implicarea băștinașilor aflați la muncă peste hotare”;

la finalizarea proiectelor câștigătoare. Pe parcurs, BRD se află în contact permanent cu administrațiile publice locale câștigătoare și acordă asistența necesară de care este nevoie. De menționat că, deși se implementează în condiții specifice, generate de pandemia COVID-19, câteva proiecte au fost deja finalizate, chiar dacă termenul de implementare era până la sfârșitul anului.

Nadejda ZUBCO,
director-adjunct al
Biroului relații
cu diaspora

„A te realiza în viață înseamnă a te instrui încontinuu”,

este crezul președintelui raionului Dondușeni, Valentin CEBOTARI, protagonistul interviului ce urmează.

CORRESPONDENTUL:
După 5 mandate de primar al comunei Țirnova, cum aplicați practica acumulată pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a raionului Dondușeni?

Valentin CEBOTARI:
După mai multe mandate de primar, fiind deja președinte de raion, am înțeles că, practic, problemele sunt identice cu cele ale unei primării, deci problemele care persistă într-o primărie, le putem întâlni și la nivel de raion. În raionul Dondușeni sunt 22 de primarii, 30 de localități, cu o populație de circa 45000 de locuitori. Ca și în alte raioane ale Republicii Moldova, aici sunt astfel de probleme, precum lipsa de apă potabilă, a gazificării, a drumurilor de calitate și infrastructură. Am trasat măsuri de menire strategică. Aplicând la programul „Drumuri bune pentru toți”, care este foarte binevenit, am avut posibilitatea de a renova mai multe trasee în diferite localități. A fost alocată o sumă de peste 10 mln. lei pentru drumurile locale. S-au construit mai multe porțiuni de trasee în raion, cu beton asfaltic. Deja ne axăm pe această metodă de efectuare a lucrărilor, deoarece calitatea acestora este prioritară. S-au efectuat lucrări și cu pietriș.

O problema aparte, pe care tindem să o rezolvăm, este lipsa locurilor de muncă. La moment, lucrăm asupra realizării Platformei Industriale Multifuncționale

în speranța dezvoltării socio-economice a raionului.

Platformele Industriale Multifuncționale sunt un instrument eficient de dezvoltare regională a țării și contribuie direct la dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, ceea ce ar crea noi locuri de muncă. Ne dorim să fim competitivi la nivel regional, astfel, încât să atragem investiții de durată. Terenul, unde urmează să fie construită platforma este deja selectat și pregătit.

COR: Cum conlucrați cu primăriile?

V. C.: Conlucrarea cu primăriile se realizează permanent, toate problemele din fiecare localitate le cunosc în conlucrare cu primarii, cu funcționarii publici, la distanță, desigur.

După trei luni în postura de președinte al raionului, am sesizat problema reorganizării activității, cauzată de pandemia Covid-19. Unele activități, pe care le-am planificam, s-au stopat, unele derulează mai lent. Însă dezvoltarea în planul amenajării localităților din raion, dezvoltarea socio-economică totuși a continuat și continuă în pofida dificultăților create de pandemie. Ne propunem, ca în patru localități ale raionului să se realizeze aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor. În satele Dondușeni și Briceni sunt deja selectați antreprenorii care vor executa lucrările. Ulterior, acestea vor fi desfășurate în satele Sudarca și Horodiște. În pofida anului greu, în comuna Țirnova, satele Baraboi, Dondușeni și Teleșeuca s-au efectuat lucrări de iluminare stradală. Totodată, după o reparație capitală, a fost deschis un Centru al medicilor de familie în satul Pocrovca.

COR.: În ce măsură, funcționarii din raion își fac studiile de masterat sau cursuri de dezvoltare

profesională la Academia de Administrare Publică, chiar și în condiții de pandemie?

V. C.: Activând în calitate de primar, întotdeauna am accentuat faptul că angajații primăriei trebuie să-și perfecționeze continuu abilitățile practice în domeniu pentru a oferi cetățenilor servicii de calitate. După participarea la cursurile de dezvoltare profesională la Academia de Administrare Publică, angajații primăriei, pe care o conduceam pe atunci, veneau cu cunoștințe noi, pe care le aplicau cu succes în activitatea profesională. Și acum sunt de aceeași părere - un funcționar public trebuie să se dezvolte pe plan profesional încontinuu. De aceea, Academia de Administrare Publică, una dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ superior din țară, o consider cea mai bună instituție de instruire și dezvoltare profesională a funcționarilor publici de toate nivelurile.

Recent, printr-un demers la Academia de Administrare Publică, am solicitat un curs pentru consilierii locali și secretarii ai consiliului. Aceștia nu-și cunosc drepturile și obligațiile pe care le au în componența consiliilor locale. Referitor la angajații Consiliului raional, care cred eu, trebuie să-și facă studiile la Academia de Administrare Publică, avem deja stabilit un grafic de participare.

Consider că studiile la Academia de Administrare Publică aduc plusvaloare administrației publice din întreaga republică.

Din păcate, menționez că, nu numai în domeniul administrației publice din raion, dar și în toate domeniile infrastructurii, medicină, învățământ etc., avem o lipsă de cadre calificate. La moment, sunt câteva posturi vacante în Consiliul raional, dar practic cele 99% de persoane care se adresează pentru a ocupa

aceste funcții, nu au calificarea necesară în domeniu.

COR.: Cum vă organizați activitatea în vederea depășirii crizei pandemice?

V. C.: Criza pandemică, ne-a destabilizat, la prima etapă, activitatea, dar încetul cu încetul, respectând toate restricțiile impuse, ne-am stabilit un grafic special de lucru. Angajații, după măsura posibilităților au fost îndemnați să-și desfășoare activitatea de la domiciliu. Personalul, prezența cărora la locul de muncă este necesară, își continuă activitatea, respectând cu precauție toate normele sanitare. Același lucru au fost îndemnate să facă și primăriile din raion. Fiecare dintre acestea să-și organizeze activitatea în așa mod, ca riscul contaminării cu noul Coronavirus să fie cât mai redus.

În urma hotărârii Consiliului raional, o parte din mijloacele bănești preconizate pentru alte domenii de dezvoltare socio-economică a raionului, au fost îndreptate la procurarea echipamentului de protecție, utilajului medical, întru prevenirea și combaterea noului virus.

Recent, vor începe lucrări de reparație în valoare de un mln. de lei, la Instituția Medico-Sanitară Publică Centrul De Sănătate din orașul Dondușeni. Se planifică renovarea și modernizarea totală a unei secții. Ca urmare, pacienții vor beneficia de servicii medicale mai calitative.

Probleme sunt multe, provocările la fel, după cum este și această pandemie. Însă, în pofida tuturor greutăților, pe care le-am întâlnit și le voi mai întâlni în activitatea profesională, voi continua să slujesc cu zel spre binele și prosperitatea raionului încredințat.

**Interviu realizat de
Marina PASTUH**

Bugetare Participativă – bugete comunitare

Implicarea activă a societății civile la nivel local, creșterea transparenței, a eficienței și eficacității proceselor de elaborare și executare a bugetelor locale, prin participarea și monitorizarea din partea societății, constituie obiectivul principal al Proiectului „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”. Prevăzut pentru perioada 2019 – 2021, proiectul este implementat în Republica Moldova de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Konrad Adenauer Stiftung e. V. (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE).

În unul din numerele precedente ale ziarului „Funcționarul Public” ne-am referit la unele realizări ale procesului de Bugetare Participativă precum – instalarea noilor tobogane pe terenul de joacă pentru copii din comuna Budești, mun. Chișinău și construcția unui teren sportiv în orașul Ialoveni.

*O amplă informație despre implementarea proiectului în Regiunea de Nord a Republicii Moldova ne-a prezentat **expertul Vasile GRAMA, doctor, conferențiar universitar.***

Proiectul se implementează în toată țara, fiind identificate 5 regiuni: Nord, Centru, Sud, UAT din stânga Nistrului și UAT Găgăuzia.

Mă voi referi în continuare, mai la concret, la implementarea proiectului în Regiunea de Nord, unde echipa responsabilă este Asociația Obștească „Caroma Nord”, director Rodica Frecăușanu. Asociația este binecunoscută în regiune prin multitudinea de proiecte implementate pe o perioadă de circa 20 de ani. Activitatea lor scoate în evidență problemele de mediu, de amenajare și dezvoltare a teritoriului din regiune, venind cu soluții atât structurale cât și educaționale prin implicarea masivă a autorităților publice locale, a cetățenilor și, cu precădere, a tinerilor din localitățile regiunii.

În cadrul proiectului respectiv, AO „Caroma Nord” promovează implementarea procesului de Bugetare Participativă (BP) în 5 orașe din partea de nord a Republicii Moldova – Bălți, Sângerei, Florești, Drochia și Râșcani – construind un triunghi de cooperare între primăriile orașelor, Coaliția Locală (formată din cetățeni activi, reprezentanți ai Organizațiilor Societății Civile (OSC), reprezentanți ai minorităților sociale și etniilor) și echipa AO „Caroma Nord”, completată cu experți naționali, profesori la Academia de Studii Economice a Moldovei și

Universitatea Tehnică din Moldova.

Astfel, cetățenii din cadrul Coalițiilor Locale (CL) sunt informați pentru a cunoaște multiple aspecte ale bugetului public, din simplul motiv că ei contribuie la bugetul localității, fapt ce le oferă dreptul de a cunoaște cum se cheltuiesc banii publici. Mai mult, au dreptul să propună și, corespunzător, să decidă cum să se cheltuiască o parte din banii bugetului, ceea ce reprezintă, de fapt, Bugetarea Participativă. Fiind bine informați, membrii CL sunt încurajați să fie cetățeni activi prin cunoașterea metodelor de participare, prin multiple exemple și expunere a experiențelor interne și internaționale. Odată bine informați, încurajați și dornici de a contribui la rezolvarea problemelor cetățenilor, membrii CL acționează constructiv prin identificarea problemelor oamenilor din localități, îi îndrumază să aștearnă pe hârtie problemele ce îi frământă și să le înainteze la Concur-

sul organizat de primărie, unde urmează să fie examinate, apoi supuse votului cetățenilor pentru ca ei înșiși să decidă care probleme să fie rezolvate din bugetul localității.

Recent, echipa „Caroma Nord” a organizat 6 sesiuni de instruire cu tema „Tehnicile de participare. Normele și procedurile BP”, online și în grup cu respectarea strictă a măsurilor de protecție sanitară, la care au participat circa 100 de membri ai Coalițiilor Locale din orașele Sângerei și Râșcani, consilieri locali, angajați ai primăriei, primarii localităților menționate, precum și cetățeni interesați de aceste subiecte. Subiectele discutate în cadrul instruirii s-au referit la mecanismele funcționale ale procesului de Bugetare Participativă, transparența decizională, corelarea metodelor de participare cu calendarul bugetar anual.

La începutul instruirilor, experții în cadrul proiectului au explicat participanților atât scopul, tipologia proceselor de Bugetare Participativă, normele și procedurile BP, cât și faptul că Bugetarea Participativă se bazează pe problemele reale ale cetățenilor și comunităților. Mai mult ca atât, Bugetarea Participativă este un instrument inovator pentru promovarea unei democrații incluzive și pentru modernizarea și creșterea capacității de răspundere a autorităților loca-

le, fiind un beneficiu pentru comunități. Experții au expus repetat participanților cronologia Bugetării Participative și experiența atât din țară cât și de peste hotare. Important, consideră ei, că deschiderea administrației publice locale către un proces de Bugetare Participativă va contribui la faptul că cetățenii să înțeleagă și constrângerile întâlnite de autorități în dorința lor de a realiza nevoile localităților.

Un alt subiect al instruirii a fost examinarea proiectului Regulamentul privind implementarea procesului de Bugetare Participativă în orașele Sângerei și Râșcani. Activitățile practice, organizate în grup, au determinat ca membrii Coalițiilor Locale și autoritățile publice locale să se gândească strategic și să găsească modalități și tehnici viabile de implementare a procesului de Bugetare Participativă în orașele în care locuiesc.

Apoi a fost examinat și discutat și proiectul Regulamentul privind BP, care va fi propus autorităților publice locale pentru a contribui la realizarea proiectelor locale din bugetul local, în corespundere cu prioritățile documentelor de planificare strategică locală, aprobate de către cetățenii care locuiesc în aceste orașe.

Experții au subliniat faptul că beneficiile Bugetării Participative se referă atât în transparența APL cât și la participarea cetățenilor la alegerea modului în care sunt cheltuiți o parte din banii publici, la care au contribuit prin diverse taxe.

La rândul lor, participanții au apreciat faptul, că informațiile și abordările expuse, lucrul în grup, au făcut să fie mai bine înțeles procesul de Bugetare Participativă, fiind conștienți de faptul că au acumulat cunoștințe, încredere și curaj pentru implicarea activă la rezolvarea unor probleme legate de necesitățile locale.

Acord de cooperare: raionul Hîncești - județul Maramureș

La Complexul Istoric-Arhtectural Conacul Manuc-Bey a avut loc, recent, semnarea Acordului de cooperare între raionul Hîncești și județul Maramureș din România. În acest sens, se poate de menționat că Consiliul raional Hîncești plasează printre cele mai prioritare aspectele cooperării interregionale și transfrontaliere, înregistrând de-a lungul ultimelor două decenii rezultate destul de semnificative. Dovadă sunt relațiile de prietenie și bună vecinătate, fixate în acorduri bilaterale și menținute fidel pe parcurs, cu partenerii de la Consiliile județene Prahova, Vaslui, Iași (România), Galați, Cluj, Primăria Sectorului 6 al Municipiului București, precum și la nivelul unor actori reprezentând diferite domenii de activitate din cadrul acestor entități administrative teritoriale.

Festivitatea s-a desfășurat online, în incinta Palatului Princiar al Complexului „Manuc-Bey”, Hîncești, și, concomitent, la sediul Consiliului județean Maramureș, Baia Mare (România), cu respectarea măsurilor restrictive de siguranță.

Totuși, trecând peste inconvenientul susmenționat, părțile semnatare ale Acordului au ținut să imprime evenimentului un caracter festiv posibil și o reprezentativitate pe măsură, convocând conducerea administrativă ale ambelor entități, consilieri de rang regional, oficialități, invitați etc.

După o succintă introducere și trecere în revistă a activităților comune premergătoare cu caracter cultural-artistic, educațional, de promovare a tradițiilor populare și specificului celor două zone, cuvinte emoționante de salut au rostit președintele Consiliului județean Maramureș, Gabriel Valer Zetea și președintele raionului Hîncești, Iurie Levinschi.

În discursul său, Gabriel Valer Zetea a menționat că afinitățile dintre noi în sen-

sul limbii, istoriei, culturii, percepției realității și felului de a fi clădesc o bază solidă și firească pentru o cooperare ulterioară fructuoasă între Județul Maramureș și Raionul Hîncești. Iar Consiliul județean, într-un sens mai larg, ca și întreg statul român, va susține aspirațiile și pașii RM pe parcursul său european.

La rândul său, Iurie Levinschi a ținut să accentueze că una dintre prioritățile de bază ale CR Hîncești constă în stabilirea și dezvoltarea cooperării și parteneriatelor transfrontaliere cu județele din România. În ultimul timp, aria geografică a legăturilor prietenești se extinde constant. Așa că semnarea Acordului respectiv cu CJ Maramureș continuă o cale logică, vizând o dinamizare considerabilă a eforturilor de cooperare în diverse do-

menii, exprimându-se, totodată, speranța ele se vor solda cu numeroase proiecte comune în beneficiul comunităților.

Astfel, în viitorul apropiat urmează ca structurile abilitate din cadrul Consiliului raional Hîncești și Consiliului județean Maramureș să coordoneze și să aprobe un set de acțiuni de cooperare concrete pe termen scurt și mediu, ce reies din prezentul Acord.

Au urmat luări de cuvânt ale oficialităților din ambele părți, care au relevat importanța incontestabilă a Acordului, oportunitățile pe care acesta le deschide, posibilitățile de apropiere palpabilă a administrațiilor noastre de nivel regional și local, de aprofundare a legăturilor dintre subiecți ai micului business, ai diferitor ramuri și bresle, colective culturale-artistice, meșteri populari și artizani, sportivi etc.

Victoria CĂUȘ,
specialist superior
relații cu publicul,
CR Hîncești

Un eveniment cultural inedit a avut loc în cadrul Muzeului de istorie, etnografie și artă din orașul Drochia, recent renovat. Aici a fost inaugurată prima galerie de artă, cu concursul Consiliului raional Drochia, Direcția culturală, turism, tineret și sport, în colaborare cu Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” de la Chișinău, scopul fiind de a marca Zilele Europene ale Patrimoniului.

La eveniment a participat secretarul de stat al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării Andrei Chistol, însoțit de academicianul Valeriu Matei, director al Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu”, precum și președintele raionului Drochia Alexei Vasilean, dar și alte oficialități locale și din administrația publică centrală.

Prima galerie de artă inaugurată la Drochia

Secretarul de stat a subliniat că renovarea edificiului și crearea primei galerii de artă în cadrul Muzeului din orașul Drochia este un exemplu și pentru alte administrații de a contribui la promovarea culturii naționale și a mulțumit celor care au pus umărul la acest lucru. „În calitatea mea de secretar de stat, împreună cu colegii de la Muzeul Național de Artă al Moldovei, vom depune tot efortul ca să

susținem activitatea acestei galerii și în viitorul apropiat să organizăm la Drochia o expoziție de lucrări din colecția muzeului. Această galerie de artă reprezintă de acum încolo o veritabilă carte de vizită a orașului Drochia. Ne dorim ca în acest oraș să fie realizate și alte proiecte culturale, orientate spre promovarea culturii, pentru susținerea tinerilor care activează în domeniul culturii și pentru păstrarea valorilor culturale”, a declarat Andrei Chistol.

DI Valeriu Matei a lansat inițiativa ca Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă din Drochia să găzduiască Expoziția „Constantin Brâncuș - Pasărea Măiastră”.

De altfel, în curtea muzeului au fost expuse și lucrări

valoroase ale elevilor de la Școala de arte din Drochia, director Victor Tetco. Iar câțiva elevi au pictat natura pe iarba din grădină.

Această mare sărbătoare pentru drochieni, pregătită și regizată de colectivul Direcției culturale, turism, tineret și sport, în frunte cu Cristina Țurcanu, susținută de administrația raionului, s-a desfășurat la un înalt și profesionist nivel, dar a pus și temelia unei colaborări de durată cu multe instituții culturale din republică și din raioanele vecine, asigurând pe viitor drochienii cu surse culturale sigure.

Valentina CEBOTARI,
reporter
„Glia Drochiană”

Lectura – o prioritate pentru toată viața

Biblioteca Națională a Republicii Moldova dă startul anual Programului Național LecturaCentral, care este răspândit rapid în toată țara prin intermediul bibliotecilor sistemului național. Chiar dacă suntem într-un an pandemic, bibliotecarii noștri, creativi și buni profesioniști, au știut cum să combine activitățile de promovare a cărții și lecturii atât online cât și în spațiile bibliotecilor. În contextul Anului bibliologic 2020 - Anul Lecturii - organizarea și desfășurarea Programului Național LecturaCentral, ediția a 3-a, se desfășoară în perioada septembrie - noiembrie 2020 și pune în evidență lectura ca și prioritate la orice nivel de responsabilitate.

Cea de-a 3-a ediție a acestui proiect cultural, susținut de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, prevede centrarea eforturilor bibliotecilor publice la cunoașterea și promovarea valorilor literare, culturale naționale și internaționale, este orientat

pentru promovarea valorilor unei societăți moderne, pentru dezvoltarea unei comunități participative, armonioase, de ordine și respect reciproc.

Prima etapă de realizare a Programului s-a axat pe dezvoltarea competențelor bibliotecarilor prin oferirea suportului metodologic necesar activităților de formare în cultura lecturii, dezvoltarea serviciilor/activităților de bibliotecă bazate pe însușirea codului bunelor maniere și promovarea științei participative, planificarea activităților pentru demararea programului.

Cea de-a doua etapă a Programului include activități desfășurate în lunile septembrie-noiembrie, organizate în biblioteci și centrate pe utilizator.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova cu statut de Centru Biblioteconomic Național în colaborare cu Sis-

temul Național de Biblioteci, va coordona și organiza următoarele activități:

- Conferința Internațională „Lectura - interferențe biblioteconomice, pedagogice, psihologice și filosofice”;

- Campania „10 scriitori/10 întâlniri/10 localități”;

- Campania „10 experți / 10 întâlniri / 10 localități”;

- Campania „Biblioteca pentru o comunitate armonioasă, de ordine și respect reciproc”;

- Campania „Septembrie - nici o zi fără lectură”

1. Ciclul de activități „Strategii câștigătoare pentru comunitate - Știința participativă sau Știința cetățenilor”.

În finalul Programului Național LecturaCentral vor fi anunțați învingătorii concursurilor de nivel național:

1. Cel mai activ cititor;

2. Cel mai original proiect de promovare a cărții și lecturii, inclusiv cu ajutorul tehnologiilor moderne de informare și comunicare;

3. Cel mai original proiect de promovare a cărților din „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2018” (studiu sociologic realizat anual de Biblioteca Națională a Repu-

blicii Moldova);

4. Biblioteca cu cea mai ingenioasă organizare a Programului Național LecturaCentral-2019, ediția a 2-a;

5. Cel mai bun eseu despre lectură.

Etapă finală a programului va include reliefarea rezultatelor programului în cadrul festivității de totalizare a Programului Național LecturaCentral 2020, ediția a 3-a.

Organizarea Programului Național LecturaCentral, ediția a 3-a, 2020 reflectă relevanța și valoarea programului în realizarea strategiilor naționale și internaționale în domeniul cultural, contribuie la atingerea obiectivelor de dezvoltare a bibliotecilor în conformitate cu Strategia IFLA pentru anii 2019-2024 prin lectură/învățare continuă pe tot parcursul vieții.

Elena PINTILEI,
director general,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Victoria VASILICA,
șef secție
studii și cercetări,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 320.

Bun de tipar 14.09.2020

Tipar executat la Universitatea de Stat din Moldova

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

